

N:o 109.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 29 maj 1901.
— — — — — Andra Kammaren den — — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskor.

(Statsutskottets utlåtande n:o 59.)

Till Konungen.

Uti en till Riksdagen den 19 januari detta år aflåten proposition n:o 27) har Eders Kongl. Maj:t, under erinran, hurusom Riksdagen uti skrifvelse den 13 maj 1898 anhållit, att Eders Kongl. Maj:t ville taga
Bih. till Riksd. Prot. 1901. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 27 Häft. (N:o 109.) 1

under ompröfning, på hvilka sätt ålderdomsunderstöd lämpligen skulle kunna beredas de i kommuners tjenst anställda barnmorskorna, och till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill undersökningen kunde gifva anledning, samt med förmälan, att öfver Riksdagens berörda skrifvelse äfvensom en till Eders Kongl. Maj:t ingifven skrift, deruti »svenska barnmorskornas centralkomité» anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета förslag i enlighet med Riksdagens uti nyssnämnda skrifvelse gjorda hemställan, utlåtanden afgifvits af medicinalstyrelsen, statskontoret och direktionen öfver folkskolelärares pensionsinrättning, under åberopande af innehållet i bilagdt utdrag af protokollet öfver civilärenden för förstnämnda dag, föreslagit Riksdagen att godkänna följande grunder för inrättande af en anstalt för beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskor:

I) *i afseende å anstaltens ändamål:*

att anstalten, hvilken skulle benämnas barnmorskornas ålderdomsunderstödsanstalt och skulle träda i verksamhet med år 1902, skulle afse beredande af ålderdomsunderstöd åt här i riket legitimerade barnmorskor med anställning hos kommun eller å barnbördshus, hvilka genom långvarig och nitisk tjenstgöring gjort sig af sådant understöd förtjenta;

II) *i afseende å kostnadernas bestridande:*

att de för anstaltens ändamål erforderliga kostnader skulle bestridas genom afgifter af kommuner och barnmorskor samt genom fyllnadsbidrag af staten;

III) *i afseende å kommunernas afgifter:*

att kommun skulle vara skyldig att för hvart år från och med 1901 till anstalten erlægga en afgift, beräknad efter 1 öre för hvarje person, som, enligt de under året af statistiska centralbyrån till ledning vid riksdagsmannaval offentliggjorda folkmängdsuppgifter, tillhört kommunen, samt att, om vid uträkningen af årsafgiften beloppen skulle sluta med ören, det skulle ökas till närmast högre krontal;

IV) *i afseende å barnmorskornas afgifter:*

att barnmorska, som efter ingången af år 1902 under ett kalenderår innehaft sådan anställning i kommuns tjänst eller å barnbördshus eller sådant uppdrag af stadskommun, att hon, enligt hvad nedan sades, finge räkna samma år såsom tjänstår, skulle vara skyldig att för det året erlægga en afgift af fem kronor. För afgiftens inlevererande till anstalten skulle den kommun eller det barnbördshus, hvarest hon under året senast varit sålunda anställd, svara; börande dock, om anställningen varit fäst vid två eller flere kommuner gemensamt, ansvaret för afgiftens inlevererande ligga å den, enligt förenämnda uppgifter, folkrikaste bland dem; och

att en gång erlagd afgift ej finge återbekommas;

V) *i afseende å rätten till understöd samt understödets belopp:*

att rätt till understöd från anstalten skulle under de vilkor, som i öfrigt bestämdes, tillkomma i Sverige legitimerad barnmorska, som under hvart och ett af de fem sista kalenderåren närmast före det år, under hvilket ansökan om understöd inlemnades, haft sådan anställning hos kommun eller å barnbördshus, att, enligt hvad här nedan sades, tjänstår fått därför räknas; dock att den omständigheten, att barnmorska under ett eller flera af de nämnda fem kalenderåren varit af sjukdom eller annan, af henue sjelf oberoende anledning hindrad att verkligen utöfva yrket, icke skulle betaga henne den rätt till understöd, hon eljest skolat ega, derest sådant förfall genom intyg af hennes närmaste förman eller annorledes behörigen styrktes;

att barnmorska, som blifvit förklarad för alltid förlustig rättigheten att utöfva sitt yrke, ej skulle ega från anstalten erhålla understöd;

att helt understöd skulle utgå med ett belopp af 200 kronor för år och skulle tilldelas barnmorska, som efter ingången af år 1902 förvärfvat minst 30 tjänstår och som derjemte antingen uppnått 65 års ålder eller ock fyllt 55 år och genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke;

att barnmorska, hvilken förvärfvat minst 30 tjänstår och som derjemte antingen uppnått 65 års ålder eller ock fyllt 55 år och genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke, skulle kunna erhålla afkortadt årligt understöd till följande belopp:

om hela tjänstetiden infallit före ingången af år 1902 150 kronor,
om hon efter ingången af år 1902 förvärfvat mindre än

	3 tjänstår	150	»
minst	3	»	155	»
	» 6	»	160	»
	» 9	»	165	»
	» 12	»	170	»
	» 15	»	175	»
	» 18	»	180	»
	» 21	»	185	»
	» 24	»	190	»
	» 27	»	195	» ;

att, derest barnmorska, när hon sökte understöd, sedan minst 10 år tillbaka oafbrutet haft sådan anställning, att tjänstår på grund deraf finge henne tillkomma, och genom intyg af hennes närmaste förman styrktes, att hon på grund af försvagad helsa, bristande syn eller hörsel, eller annan liknande, oförvållad anledning icke vidare vore fullt lämplig att sköta sin tjänst, samt vederbörande kommun eller förvaltning af barnbördshus af denna anledning beslutade gifva henne afsked, hon skulle, i fall hon uppnått 55 års ålder och räknade minst 30 tjänstår, kunna efter afgang från tjänsten erhålla afkortadt årligt understöd till följande belopp:

om hon vid afskedet fyllt

55 år	100 kronor,
56 »	110 »
57 »	120 »
58 »	130 »
59 »	140 »
60 »	150 »
61 »	160 »
62 »	170 »
63 »	180 »
64 »	190 »

dock så, att detta afkortade understöd i intet fall finge öfverstiga det, som barnmorskan skulle kunnat erhålla, om hon genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke;

att barnmorska, som ej uppnått det för erhållande af förut nämnda

slags understöd erforderliga antalet lefnads- och tjänstår, men genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke, skulle erhålla afkortadt årligt understöd till ett belopp af 70 kronor, om hon antingen förvärfvat minst 20 tjänstår eller ock genom olycksfall under yrkesutöfningen ådragit sig sjukdomen eller vanförheten, samt att hon i den senare händelsen skulle ega rätt till det angifna understödet, oberoende af antalet tjänstår;

att barnmorska, som sökt och erhållit rätt till afkortadt understöd samt redan börjat uppbära sådant, sedermera icke skulle kunna erhålla rätt till högre understöd från anstalten;

att såsom tjänstår finge räknas hvarje kalenderår, under hvilket barnmorska i sådan egenskap varit af en eller flera kommuner eller ock såsom förestånderska, instruktionsbarnmorska eller sköterska å barnbördshus aflönad med fast årslön af sammanlagdt minst 200 kronor och verkligen utöfvat yrket, samt att i den fasta årslönen finge inräknas värdet af naturaförmåner, bostad och vedbrand, dock högst till ett belopp af sammanlagdt 75 kronor;

att, då särskilda lokala förhållanden dertill föranledde, anstaltens direktion måtte, på ansökan af vederbörande kommun eller barnmorska och efter medicinalstyrelsens hörande, ega att för viss, i hvarje fall bestämd tid meddela rätt till beräkning af tjänstår, äfven om barnmorskans löneförmåner vore lägre, än i föregående punkt sades;

att stadskommun, som icke hade barnmorska anställd mot fast årslön, men uppdragit åt vissa inom staden boende praktiserande barnmorskor att, mot bestämd ersättning af kommunen för hvarje förrättning, tillhandagå fattiga med förlossningsbiträde och som vid kalenderårets början till anstaltens direktion ingifvit förteckning på de sålunda anställda barnmorskorna, skulle kunna efter årets slut hos direktionen till tjänstårsberäkning för samma år anmäla bland de å sagda förteckning upptagna barnmorskorna *en* för hvarje fullt 200-tal kronor, som under samma år utgått såsom ersättning för fattiga barnaföderskors förlossning och vård; dock att icke för något år tjänstårsberäkning i denna ordning finge medgifvas åt flera barnmorskor, än att kommunens bidrag till anstalten belöpte sig till minst 25 kronor för hvar och en af de barnmorskor, som finge ifrågavarande förmån sig tillerkänd;

att det skulle tillkomma medicinalstyrelsen att på grund af omfattningen och arten af den verksamhet, barnmorska under tiden före år 1902 utöfvat i sitt yrke, med tillämpning af ofvan angifna grunder, pröfva, om och i hvilken omfattning tjänstårsberäkning för nämnda tid kunde henué tillkomma;

att, om barnmorska, som förklarats ega att från viss tid uppbära understöd, efter nämnda tid innehade anställning i sådan egenskap hos kommun eller såsom förestånderska, instruktionsbarnmorska eller sköterska å barnbördshus eller ock eljest fortföre att utöfva sitt yrke vid andra tillfällen, än då hennes biträde betingades af nödfall (styrkt svårighet att anskaffa annan sakkunnig förlossningshjelp), hon skulle förlora sin rätt till understöd, i förra fallet för tid, motsvarande den, hvarunder hon, fastän till understöd berättigad, innehaft anställningen, dock alltid för minst ett år, och i senare fallet för ett halft år;

att understödstagare, som dömdes förlustig medborgerligt förtroende, skulle, för den tid, hon deraf vore i mistning, förlora sitt understöd;

att den, som under 5 år i följd icke uttagit sitt understöd, skulle afföras från förteckningen å understödstagare, och att, om hon sedermera å nyo anmälde sig, det skulle ankomma på anstaltens direktion att, efter medicinalstyrelsens hörande, bestämma, om och i hvilken mån hon åter skulle inträda i sin förra rätt;

att understödstagare, som bosatte sig å utrikes ort, icke utan Eders Kongl. Maj:ts tillstånd skulle ega åtnjuta understödet för den tid, hon vore utrikes, samt att, om understödstagare blefve främmande magts undersåte eller utan Eders Kongl. Maj:ts tillstånd trädde i främmande stats tjenst, hennes rätt till understöd skulle upphöra;

att understöd skulle beräknas för fulla kalendermånader och i regeln vidtaga med början af månaden näst efter den, i hvilken understöd blifvit barnmorska tillerkändt, men för barnmorska, som förklarats berättigad till understöd på grund af försvagad helsa, bristande syn eller hörsel eller annan liknande, oförvällad anledning, först med början af månaden näst efter den, under hvilken hon erhållit afsked från sin tjenst;

att understöd skulle upphöra att utgå med den månad, i hvilken barnmorskan affidit eller rätt till understöd förlorats; samt

att understöd från anstalten icke finge för understödstagarens gäld tagas i mät;

VI) *i afseende å utbetalning af understöd:*

att understöd skulle utbetalas halfårsvis af anstalten, och att, om understödstagare vore boende i landsorten, hon skulle vara berättigad att, efter derom hos anstalten gjord anmälan, innefattande uppgift om hennes hemvist samt åtföljd af de intyg och öfriga handlingar, Eders

Kongl. Maj:t kunde finna skäligt föreskrifva, från anstalten få understödet med allmänna posten kostnadsfritt sig tillsändt; och

VII) *i afseende å anstaltens styrelse och förvaltning:*

att anstalten skulle förvaltas af direktionen öfver folkskoleläraryn pensionsinrättning, samt att dervid skulle i tillämpliga delar och i alla de omständigheter, om hvilka icke i blifvande reglemente för anstalten komme att särskildt stadgas, gälla enahanda föreskrifter, som enligt art. VII och VIII af reglementet för nämnda inrättning vore gifna för densamma och dess förvaltning.

I sammanhang härmed har Eders Kongl. Maj:t — med tillkännagifvande, *dels* att, derest dessa grunder af Riksdagen godkändes, Eders Kongl. Maj:t ämnade för den nya anstalten utfärda särskildt reglemente i enlighet med desamma, *dels* att Eders Kongl. Maj:t, efter det närmare erfarenhet vunnits angående omfånget af de göromål, som tillhörde anstalten, samt dessa göromåls lämpliga fördelning, komme att till Riksdagen afgifva förslag till stat för anstalten, *dels* ock att Eders Kongl. Maj:t, i den mån särskildt bidrag från statsverket till anstaltens uppehållande blefve behöfligt, komme att till Riksdagen aflåta proposition om uppförande i riksstaten af härtill erforderligt anslag — föreslagit Riksdagen att, i afseende å de under år 1902 uppkommande kostnader för beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskor, medgifva:

att Eders Kongl. Maj:t måtte för sistnämnda år bestämma de belopp, som kunde varda erforderliga till bestridande af ålderdomsunderstödsanstaltens förvaltningsbestyr och ersättning till biträde åt medicinalstyrelsen för behandling af frågor om barnmorskors rätt till tjänstårsberäkning; samt

att de för berörda ändamål och för anstaltens utgifter i öfrigt under nämnda år erforderliga medel finge af Eders Kongl. Maj:t, i den mån influtna afgifter icke vore att tillgå, anvisas utaf statsmedel såsom förskott, att antingen godtgöras af berörda afgifter, i den mån de under året till anstalten inginge, eller, derest sagda afgifter skulle för året finnas härtill otillräckliga, anmälas till ersättande af Riksdagen.

Frågan om beredande af ålderdomsunderstöd åt alla eller åtminstone vissa barnmorskor har, på sätt i statsrådsprotokollet erinrats, upprepade gånger varit föremål för Riksdagens pröfning. 1888 års Riksdag anhöll i skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета förslag till en allmän pensionsinrättning för barnmorskor jemte förslag till de bidrag från staten, som därför kunde anses behöfliga. Efter verkställd utredning aflät Eders Kongl. Maj:t till 1895 års Riksdag proposition i ämnet, afseende ålderdomsunderstöd åt i Sverige legitimerade barnmorskor, såväl med anställning hos kommun som enskildt praktiserande, hvilka antingen åtnjutit aföning till minst visst bestämdt belopp eller ock i viss angifven omfattning utöfvat yrket. Statsutskottet afstyrkte förslaget. Frågan förföll på grund af kamrarnes skiljaktiga beslut. Derefter bragtes densamma under Riksdagens förnyade pröfning genom motioner åren 1896 och 1898. Det tillfälliga utskott, som vid sistnämnda års riksdag behandlade motionerna i detta ämne, afstyrkte dem visserligen. Likväl beslöt Riksdagen att i skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t anhålla, att Eders Kongl. Maj:t ville taga under förnyad ompröfning, på hvilket sätt ålderdomsunderstöd måtte lämpligen kunna beredas de *i kommuners tjänst* anställda barnmorskorna, och till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill undersökningen kunde gifva anledning.

Att tillfälle till erhållande af ålderdomsunderstöd bör åt sistnämnda barnmorskor genom statens medverkan beredas, är sålunda af Riksdagen erkänt; och anser Riksdagen det äfven vara önskligt, att åtgärder i sådant syfte må kunna inom en snar framtid bringas till verkställighet. Oaktadt Riksdagen därför gerna skulle sett, att densamma genom ett gillande åtminstone i hufvudsak, af det nu föreliggande förslaget kunnat befordra frågans snabba lösning, har Riksdagen dock funnit sig nödsakad att mot en af de principer, på hvilka förslaget hvilar, framställa en anmärkning af den, enligt Riksdagens mening, väsentliga natur, att Riksdagen icke funnit sig kunna antaga samma förslag. Kostnaden för pensioneringen skall nemligen enligt förslaget bestridas, förutom genom bidrag af staten och af barnmorskorna sjelfva, genom *obligatoriska* afgifter från rikets samtliga kommuner, uträknade efter ett öre för hvarje invånare; men detta sätt för kostnadsbidragens uttagande af kommunerna anser Riksdagen knappast vara rätt förenligt med den grundsats, att kommunerna ega sjelfva bestämma sin beskattning för kommunala ändamål. Det torde nemligen få anses gifvet, att pensionering af de i kommunernas tjänst anställda barnmorskorna måste i första hand och hufvudsakligen betraktas såsom ett ändamål, till hvilket kommunerna böra ega frihet att efter

egen önskan medverka. Någon förpligtelse för kommunerna i detta afseende torde desto mindre kunna påvisas, som skyldighet för kommun att anställa barnmorska ej finnes lagligen stadgad. Denna anmärkning gäller samtliga kommuners rätt. Förslagets antagande i denna del skulle derjemte i afseende å vissa kommuner, innebära en *obillighet*. Det finnes nemligen, enligt hvad gjorda undersökningar gifva vid handen, dels åtskilliga kommuner, som icke hafva barnmorskor hos sig anställda på något af de i Eders Kongl. Maj:ts förslag föreskrifna sätt, dels ock ett stort antal kommuner, hvilka icke aflöna sin barnmorska med så högt belopp som 200 kronor. Begge dessa kategorier af kommuner skulle, enligt Eders Kongl. Maj:ts nu föreliggande förslag, tvingas att bidra till barnmorskepensioneringen utan att deraf för egen del erbjuda någon förmån.

Redan vid föregående skeden af denna pensioneringsfrågas behandling inom Riksdagen hafva de nu angifna betänkligheterna blifvit med styrka framhållna. Riksdagen får i sådant afseende erinra, huru som statsutskottet vid 1895 års riksdag härom yttrat, att enligt utskottets åsigt staten icke lämpligen borde pålägga kommunerna afgifter för kommunala ändamål utan öfverlemna sådant till kommunernas egen sjelfstyrelse. I Andra Kammarans fjerdte tillfälliga utskotts vid 1898 års riksdag utlåtande (n:o 23) förekommer i detta hänseende följande uttalande: »Hitintills hafva förslagen väsentligen gått i den riktning, att de för ålderdomsförsäkringen beräknade kostnaderna borde till största delen vara kommunala och såsom sådana utan vidare *obligatoriska*. Att icke minst sistnämnda bestämmelse känts såsom ingrepp på den kommunala sjelfbestämmelserätten och för den skull framkallat kraftig gensaga, må ej väcka förundran. Onekligen är här en ömtålig punkt, der man så långt som möjligt bör undvika obehörigt tvång. På grund häraf synas starka skäl förefinnas, att den löneförbättring, som ligger innesluten i nu ifrågasatta ålderdomsunderstöd, måtte från *kommuners sida erhålla frivillighetens form, men med uppmuntrande bidrag från staten*. Så har ju i viss mån skett på folkskolans område. Der hafva vi länge haft bestämmelser, att när skoldistriktet med ett visst belopp förhöjer lönen, så kommer staten till hjälp med förökadt anslag. I detta ärende skulle det kunna uttryckas så här, att när barnmorskedistriktet förbinder sig till att lemna ett minimibelopp för barnmorskans ålderdomsförsörjning, så kommer staten under vissa vilkor till mötes med ett från dess sida fixerat anslag.»

Derigenom att Riksdagen år 1898 till Eders Kongl. Maj:t aflät ofvan åberopade skrifvelse i ämnet, innefattande allenast begäran om

ny undersökning och eventuellt förslag, kan Riksdagen icke finna, att Riksdagen måste anses hafva godkänt det sätt för afgifternas upptagande från kommunerna, som Eders Kongl. Maj:t år 1895 ifrågasatt och nu ånyo föreslagit. Riksdagen anser tvärtom de i nyssberörda utskottsutlåtanden uttalade åsikter innebära en rättigare lösning af nu föreliggande spörsmål och finner för denna sin uppfattning ytterligare stöd i direktionens öfver folkskolelärares pensionsinrättning i statsrådsprotokollet återgifna uttalande härom uti dess utlåtande öfver det nu föreliggande förslaget.

Riksdagen anser alltså, att en organisation, som afser att bereda ålderdomsunderstöd åt ifrågavarande barnmorskor, icke bör fotas på grundsatsen af obligatoriska bidrag från kommunerna, utan att det tvärtom bör få bero af frivilliga beslut från kommunernas sida att för sina barnmorskor deltaga i pensioneringen och för framtiden erlægga de därför stadgade afgifter. Genom att sålunda bestämmanderätten i detta afseende öfverlemnas åt kommunerna, torde äfven åtskilliga af de betänkligheter i andra hänseenden, som kunnat framställas mot det nu föreliggande förslaget, anses aflägsnade. Riksdagen antager, att omständigheterna skola af sig sjelfva leda derhän, att småningom det öfvervägande flertalet af de barnmorskebeställningar, hvilkas innehafvare skulle enligt det nu föreliggande förslaget vinna förmånen af ålderdomsunderstöd, komma att genom kommunernas frivilliga beslut blifva tillförsäkrade rätt till dylik förmån, och att alltså fördelarna för barnmorskekåren i dess helhet komma att i allt fall blifva på ett för barnmorskorna tillfredsställande sätt beaktade.

Den närmare anordningen af ålderdomsunderstödet beredande torde, med iakttagande af berörda grundsats om kommunernas frivilliga anslutning dertill, kunna tänkas genomförd på olika sätt. Tillämpningen af nämnda grundsats synes å ena sidan icke vara oförenlig med den organisation i öfrigt, som föreslagits i Eders Kongl. Maj:ts nu föreliggande framställning. Detta förslag måste dock i sådant fall undergå en ganska genomgripande omarbetning, hvilken icke kunnat inom Riksdagen verkställas. Riksdagen anser det emellertid å andra sidan vara önskvärdt, att det må jemväl tagas under öfvervägande, huruvida icke möjligen ett sådant pensioneringssystem, som Eders Kongl. Maj:t i år i afseende å sjuksköterskor föreslagit och som Riksdagen i hufvudsak gillat, bör kunna äfven beträffande barnmorskor vinna tillämpning. Sistnämnda system synes i flera afseenden innebära högst beaktansvärda företräden; men vill Riksdagen icke nu uttala någon åsigt om hvilketdera systemet, som i afseende å beredande af ålderdomsunderstöd åt

ifrågavarande barnmorskor kan vara att föredraga. På grund af dessa skäl har Riksdagen ansett sig böra hos Eders Kongl. Maj:t göra framställning om utarbetande och framläggande af ett på grundsatsen om kommunernas frivilliga deltagande bygd förslag till beredande af åldersunderstöd åt ifrågavarande barnmorskor antingen genom en sådan anstalt och enligt den organisation i öfrigt, som Eders Kongl. Maj:t för sådant ändamål ifrågasatt, eller ock enligt ett sådant system som det, hvilket följts vid beredande genom statens medverkan af pension åt vissa sjuksköterskor.

För den händelse det skulle befinnas nödvändigt eller fördelaktigast att bibehålla det nu af Eders Kongl. Maj:t föreslagna systemet, på antydt sätt förändradt, har Riksdagen ansett sig böra framhålla vissa andra hänseenden, i hvilka ändringar i Eders Kongl. Maj:ts förslag synts önskvärda eller åtminstone förtjenta att tagas under ompröfning.

De afgifter, som skola af barnmorskorna sjelfva erläggas och hvilka Eders Kongl. Maj:t föreslagit till 5 kronor för hvarje tjänstår, anser Riksdagen, med hänsyn äfven till den under senare tid alltmera omfattade grundsats, att tjensteinnehafvare böra efter förmåga sjelfva bidra till sin pensionering, böra sättas till högre belopp än som sålunda föreslagits. Riksdagen har i sådant afseende uppmärksammat, att en afgift af 10 kronor af statskontoret förordats, och att barnmorskorna sjelfva år 1887 förklarats sig beredda att erlägga en sådan afgift, ehuru under i viss mån olika förutsättningar mot de nuvarande.

Den rätt, som föreslagits att medgifvas stadskommun, att få delaktighet i anstalten under vissa vilkor för barnmorska, som är anställd hos kommunen emot ersättning enligt viss taxa, synes böra utsträckas att gälla alla kommuner.

Eders Kongl. Maj:t har föreslagit, att, om barnmorska, som förklarats ega att från viss tid uppbära understöd, efter nämnda tid fortfar att utöfva sitt yrke vid andra tillfällen, än då hennes biträde betingas af nödfall (styrkt svårighet att anskaffa annan sakkunnig förlossningshjälp), hon skall förlora sin rätt till understöd för ett halft år. Detta föreslagna stadgande har hos Riksdagen väckt betänkligheter, beroende på den vexlande tolkning, som torde kunna gifvas åt begreppet »nödfall». Det synes nemligen, synerligast på landsbygden, kunna gifvas tillfällen, då en barnmorska, som åtnjuter åldersunderstöd, anmodas och anser sig icke kunna vägra att lemna sitt biträde vid förlossning, utan att likväl egentlig svårighet att anskaffa annan sakkunnig förlossningshjälp kan anses föreligga. Att i afseende på dylika undantagsfall,

som i allmänhet torde få anses föranledda mera af deras intresse, hvilka anlita barnmorskan, än i dennas eget, stadga så sträng påföljd för den sistnämnda som viss tids förlust af understödet, anser Riksdagen vara föga lämpligt. Då i 1895 års proposition föreslogs, att dylik påföljd ej skulle inträda i annat fall, än då fler än 14 förlossningar under ett år verkstälts, fordrades icke, att det skulle styrkas, att biträdet vid dessa varit förorsakadt af nödfall. Vidare torde det böra beaktas, att, enär skyldighet för barnmorska att vid viss ålder taga afsked i allmänhet icke lärer vara bestämd, det skulle, derest förslaget ifrågavarande stadgande bibehölles, kunna befaras, att barnmorska äfven efter erhållen rätt till ålderdomsunderstöd skulle föredraga att kvarstanna i tjenst mot åtnjutande af lön och med rätt till fri praktik framför att taga afsked och derefter löpa äfventyret att förlora understödet, i fall hon lemnade begärd förlossningshjelp. Slutligen bör äfven tagas i betraktande, att exempelvis för läkare icke något förbud finnes att efter afsked och vunnen pension fortsätta med enskild praktik. Med anledning häraf anser Riksdagen ifrågavarande bestämmelse böra ur grunderna för ålderdomsunderstödet beredande uteslutas.

På grund af hvad sålunda anförts har Riksdagen afslagit Eders Kongl. Maj:ts nu förevarande framställning, men anhåller, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till beredande af ålderdomsunderstöd åt de i kommuners tjenst eller å barnbördshus anställda barnmorskor, bygd på den grundsats att det må blifva beroende på frivilliga beslut från kommunernas sida, huruvida de skola medverka till att bereda sina barnmorskor ifrågavarande förmån och i så fall förpligta sig att erlægga de därför stadgade afgifter, samt i öfrigt anordnad vare sig i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af Eders Kongl. Maj:t i sådant afseende nu framlagda förslag eller ock i enlighet med det system, som af Riksdagen innevarande år gillats beträffande pensionering af vissa sjuksköterskor.

Stockholm den 29 maj 1901.

Med undersätlig vördnad.